

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 31.1.2011
KOM(2011) 19 v konečnom znení

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o politikách na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky

SEK(2011) 98 v konečnom znení
SEK(2011) 97 v konečnom znení
SEK(2011) 96 v konečnom znení

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

Európska rada prijala v júni 2010 stratégiu Európa 2020, ktorá je založená na troch navzájom sa posilňujúcich prioritách na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Jedným z jej piatich hlavných cieľov je znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky¹ v EÚ do roka 2020 na menej ako 10 %. V súčasnosti približne 6 miliónov mladých ľudí v EÚ končí školskú dochádzku iba s nižším sekundárnym vzdelaním alebo horším. Nemôžeme si dovoliť, aby tento trend pokračoval. Prevencia predčasného ukončenia školskej dochádzky je mimoriadne dôležitá, aby sa bojovalo proti nepriaznivému vplyvu chudoby a sociálneho vylúčenia na vývoj detí, ako aj preto, aby sa posilnilo postavenie detí a prelomil kruh medzigeneračného prenášania znevýhodnenia.

Keďže EÚ sa dostáva z hospodárskej krízy, hybnou silou rastu budú zvyšujúce sa úrovne zručností a osobám s nedostatočnými zručnosťami bude k dispozícii čoraz menej pracovných miest. Vysoká miera predčasného ukončenia školskej dochádzky je prekážkou z hľadiska inteligentného a inkluzívneho rastu. Má negatívny vplyv na zamestnanosť mladých ľudí a spôsobuje zvyšovanie rizika chudoby a sociálneho vylúčenia. Predčasné ukončenie školskej dochádzky znamená zmeškanie príležitostí mladých ľudí a stratu sociálneho a hospodárskeho potenciálu. Výrazné zníženie počtu mladých ľudí s predčasne ukončenou školskou dochádzkou je kľúčovou investíciou do budúcej prosperity a sociálnej súdržnosti EÚ.

Predčasné ukončenie školskej dochádzky nie je novým problémom, stáva sa však čoraz naliehavejším. Takmer pred desiatimi rokmi si ministri školstva v Rade stanovili za cieľ znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky, čo odrážalo politickú prioritu vo všetkých členských štátoch. Zníženie tejto miery zo 17,6 % v roku 2000 na 14,4 % v roku 2009² bolo síce pokrokom, nie však dostatočným, a rýchlosť zlepšovania nie je dost' veľká na dosiahnutie cieľa stanoveného na rok 2020. V členských štátoch je mnoho príkladov osvedčených postupov, ale celkový politický prístup nie je vo väčšine krajín dost' účinný, ani dostatočne strategický. EÚ môže prispieť k zvýšeniu hodnoty tým, že pomôže členským štátom vypracovať účinnejšie politické prístupy, a tým zrýchliť proces zlepšovania.

Aj keď dôvody predčasného ukončenia školskej dochádzky a odbornej prípravy sú veľmi individuálne, vo všeobecnosti je pravdepodobnejšie, že osoby s predčasne ukončenou školskou dochádzkou pochádzajú zo sociálno-ekonomicky znevýhodneného prostredia a z prostredia s nízkym vzdelaním. V skupine osôb s predčasne ukončenou školskou dochádzkou a odbornou prípravou sú nadmerne zastúpené zraniteľné skupiny a mladí ľudia so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Pravdepodobnosť predčasného ukončenia školskej dochádzky je u chlapcov vyššia ako u dievčat. Priemerná miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v EÚ je v prípade prvej generácie mladých migrantov dvakrát vyššia ako u miestneho obyvateľstva; v niektorých krajinách predčasne ukončuje školskú dochádzku viac ako 40 % mladých migrantov. U Rómov dosahuje predčasné ukončenie školskej dochádzky dokonca ešte vyššiu úroveň.

---

¹ Pojem „predčasné ukončenie školskej dochádzky“ zahŕňa všetky formy ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy pred skončením vyššieho sekundárneho vzdelávania alebo rovnocenného odborného vzdelávania a odbornej prípravy.

² Eurostat, Labour Force Survey (získovanie pracovných síl) 2010.

Študenti, ktorí sa vo všeobecnom vzdelávaní stretli s ťažkosťami, často prechádzajú na odborné vzdelávanie a odbornú prípravu (vocational education and training, VET). Odborné školy sa preto musia vyrovnávať s osobitnou zodpovednosťou a výzvou, pokiaľ ide o zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky. Odborné vzdelávanie a príprava môžu zvýšiť motiváciu učiť sa, poskytnúť študentom väčšiu pružnosť, primeranejšie pedagogické postupy a dajú sa priamo zamerať na ciele mladých ľudí týkajúce sa trhu práce.

Napriek tomu, že celkový vývoj v znižovaní počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky v EÚ je pomalý, niektoré členské štáty boli veľmi úspešné. Zo spoločnej práce v rámci otvorenej metódy koordinácie, z porovnateľných údajov aj analytického výskumu však vyplýva, že medzi kľúčové otázky úspešných politík patrí silná základňa faktov o stimuloch a výskyte predčasného ukončenia školskej dochádzky, konzistentnosť a súdržnosť opatrení prijatých proti tomuto javu, medzisektorový charakter spolupráce a komplexnosť prístupu. Problém predčasného ukončenia školskej dochádzky sa musí riešiť pomocou celého radu politík, ktoré sa týkajú sociálnych záležitostí, mládeže, rodiny, zdravia, miestnej komunity, zamestnanosti i vzdelávania. Aj rozšírené koncepcie vzdelávania, ako napríklad vzdelávanie v oblasti kultúry, spolupráca s podnikmi alebo inými mimoškolskými aktérmi, a šport môžu svojou podporou tvorivosti, nových spôsobov myslenia, medzikultúrneho dialógu a sociálnej súdržnosti zohrávať dôležitú úlohu pri znižovaní počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky.

Vzhľadom na silnú subsidiaritu v oblasti vzdelávania a rôznorodosť vzdelávacích systémov nie je možné ani žiaduce stanoviť jediné riešenie, ktoré by bolo spoločné pre všetky členské štáty. Ak by sa pokračovalo v súčasnom stave, viedlo by to iba k obmedzenému pokroku, ktorý by ďaleko zaostával za cieľom, ktorý spoločne vyjadrili ministri školstva a potvrdila Európska rada. Komisia sa preto domnieva, že odporúčanie Rady je najúčinnnejším spôsobom poskytnutia rámca na vypracovanie takéhoto komplexného prístupu v členských štátoch, aby sa podporil hlavný cieľ stratégie Európa 2020.

Odporúčaním sa zvýši hodnota úsilia členských štátov tým, že sa podporia pri vypracúvaní politík, pomocou ktorých sa zisťujú príčiny predčasného ukončenia školskej dochádzky z hľadiska celoživotného vzdelávania, prejde od vykonávania jednotlivých opatrení proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky k zavádzaniu komplexných stratégií, že sa týmto problémom bude zaoberať ako javom, ktorý zasahuje do viacerých súvisiacich politických oblastí, zapoja všetky zúčastnené strany a prispeje k tomu, aby boli politické zásahy systematickejšie a konzistentnejšie.

V odporúčaní sa stanovujú základné usmernenia pre súdržné a komplexné politiky proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky, ktoré sa opierajú o fakty, a jeho cieľom je:

- poskytnúť referenčný rámec, ktorý má pomôcť členským štátom pri vypracúvaní účinnějších politík proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky,
- podporiť členské štáty pri ich vykonávaní, a teda
- viesť k výraznému zníženiu miery predčasného ukončenia školskej dochádzky vo všetkých členských štátoch.

2. VÝSLEDKY KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENIA VPLYVU

Návrh je založený na práci členských štátov v rámci otvorenej metódy koordinácie zameriavajúcej sa na „prístup a sociálne začlenenie v oblasti celoživotného vzdelávania“ v období 2006 – 2010. Podstata politického rámca bola predmetom rozsiahlej konzultácie so zúčastnenými stranami z rôznych prostredí: ministri školstva, európske organizácie zúčastnených strán pôsobiace v oblasti školského a odborného vzdelávania, organizácie pre práva a pohodu detí, pre migrantov a Rómov. Témou predčasného ukončenia školskej dochádzky sa zaoberali aj dve verejné konzultácie „Školy pre 21. storočie“ (2007) a „Migrácia a vzdelávanie“ (2008). Zúčastnené strany vyjadrili silnú podporu myšlienke, aby sa na úrovni EÚ prijalo opatrenie na podporu vnútroštátneho úsilia, a zdôraznili naliehavosť problému v čase hospodárskej krízy. Na nedávnom seminári ministrov usporiadanom v rámci belgického predsedníctva v júli 2010 sa zdôraznila potreba zintenzívniť výmenu skúseností a osvedčených postupov medzi členskými štátmi a uvítali návrhy, aby Únia poskytla pružný politický rámec vychádzajúci zo skúseností v záležitostiach ako spoločné európske vymedzenie kľúčových kompetencií pre vzdelávanie na školách.

Výbor pre posudzovanie vplyvu poskytol prvé stanovisko k posúdeniu vplyvu 24. septembra 2010 a vydal pozitívne stanovisko k revidovanej správe o posúdení vplyvu 22. októbra 2010. Pripomienky výboru boli zohľadnené v konečnom znení správy o posúdení vplyvu.

3. PRÁVNE PRVKY NÁVRHU

Zhrnutie navrhovaného opatrenia

V odporúčaní sú stanovené hlavné prvky ucelenej a komplexnej politiky proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky, ktorá sa opiera o fakty. Patria medzi ne preventívne, intervenčné a kompenzačné opatrenia. Týkajú sa všetkých úrovní vzdelávania a odbornej prípravy, štrukturálnych aspektov v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy, možných zásahov na úrovni školy a podporných programov pre jednotlivých žiakov, ktorým hrozí odchod zo školy.

V odporúčaní sa odráža skutočnosť, že predčasné ukončenie školskej dochádzky je komplexný jav a jeho znaky sa v závislosti od jednotlivých krajín, regiónov a niekedy dokonca aj v rámci regiónov líšia. Vyžaduje si to nielen dôkladné monitorovanie problému, ale aj prispôbené opatrenie v súlade so zásadou subsidiarity. Cieľom odporúčania je aj poskytnúť platformu na ďalšie výmeny osvedčených postupov a na vypracúvanie politik v rámci otvorenej metódy koordinácie.

V odporúčaní sa členské štáty vyzývajú, aby:

- zistili hlavné faktory vedúce k predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a monitorovali vývoj na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni,
- rozvíjali a vykonávali komplexné a medzisektorové politiky proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky na základe svojich špecifických podmienok.

V odporúčaní sa Európska komisia vyzýva, aby takto podporila politiky na vnútroštátnej úrovni:

- monitorovaním vývoja v členských štátoch a podporou partnerského učenia a výmeny osvedčených postupov medzi nimi;
- podporou politik na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky vo všetkých príslušných činnostiach riadených Komisiou, ktoré sú zamerané na deti a mladých ľudí, a propagovaním medzisektorovej spolupráce;
- začatím štúdií, komparatívneho prieskumu a projektov spolupráce.

Právny základ

Podľa článku 165 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prispieva Únia k rozvoju kvalitného vzdelávania podporovaním spolupráce medzi členskými štátmi a, ak je to potrebné, podporovaním a dopĺňaním členských štátov. V článku 166 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa uvádza odkaz na uskutočňovanie politiky odborného vzdelávania, ktorá podporuje a dopĺňa činnosť členských štátov. Cieľom navrhovaného odporúčania je posilniť úsilie členských štátov v boji proti predčasnému ukončeniu vzdelávania a odbornej prípravy. Podporuje členské štáty poskytovaním rámca na vypracovanie cielených a komplexných politik proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky.

V súlade s článkom 9 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, v ktorom sa vyžaduje, aby Únia vo svojich politikách a činnostiach prihliadala „na požiadavky spojené s podporou vysokej úrovne zamestnanosti, zárukou primeranej sociálnej ochrany, bojom proti sociálnemu vylúčeniu a s vysokou úrovňou vzdelávania, odbornej prípravy a ochrany ľudského zdravia“, sa v navrhovanom odporúčaní zdôrazňuje potreba bojovať proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky v politikách a programoch podporovaných Komisiou a členskými štátmi.

Zásada subsidiarity, komplementarity a proporcionality

Navrhovaným odporúčaním sa má prispieť ku kvalite vzdelávania a odbornej prípravy podporovaním práce, ku ktorej sa členské štáty zaviazali v rámci stratégie Európa 2020. Podporuje sa ním vypracovanie politiky v rámci členských štátov a ponaučenie z osvedčených postupov s cieľom pomôcť členským štátom vytvoriť komplexné stratégie na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky a počtu dospelých s nízkou úrovňou zručností udržateľným spôsobom. V odporúčaní sa stanovuje rámec, v ktorom môžu členské štáty efektívnejšie vypracúvať politiky na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky. Výber politických opatrení, ktoré sa majú prijať, zostáva na nich, pričom sú prispôbené osobitným podmienkam, ktoré existujú v členských štátoch. Tento návrh je preto v súlade so zásadou subsidiarity.

Odporúčaním sa má posilniť politický záväzok týkajúci sa reforiem, ktoré nemožno dosiahnuť, ak sa použijú iba programy EÚ v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy alebo štrukturálne fondy. Okrem toho sa v odporúčaní zdôrazňuje, že je potrebné koordinovať politiky a vykonávať činnosť v rámci viacerých politik, čím dochádza k posunu za hranicu úzkeho zamerania na politiky vzdelávania v rámci otvorenej metódy koordinácie ET2020. Za vykonávanie opatrení však naďalej nesú zodpovednosť členské štáty, na primeranej úrovni a v súlade s vnútroštátnymi, regionálnymi a (alebo) miestnymi pomermi, a preto je dodržaný súlad so zásadou proporcionality.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh nemá žiadny vplyv na rozpočet EÚ.

5. VOLITEĽNÉ PRVKY

Neuplatňuje sa.

ODPORÚČANIE RADY

o politikách na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky

(Text s významom pre EHP)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej články 165 a 166,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky³ je nevyhnutné na dosiahnutie mnohých kľúčových cieľov v rámci stratégie Európa 2020⁴. Prispieva sa tým k dosiahnutiu dvoch cieľov: dospieť k tzv. inteligentnému rastu zlepšovaním úrovni vzdelávania a odbornej prípravy a k tzv. inkluzívnemu rastu odstraňovaním jedného z najväčších rizikových faktorov nezamestnanosti a chudoby. Stratégia Európa 2020 preto zahŕňa hlavný cieľ, ktorý spočíva v znížení počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky zo 14,4 % v roku 2009 na menej ako 10 % do roka 2020. Členské štáty sa zaviazali stanoviť vnútroštátne ciele, pričom sa zohľadní ich východisková pozícia a vnútroštátne osobitosti.
- (2) V integrovaných usmerneniach na vykonávanie stratégie Európa 2020 sa členské štáty vyzývajú, aby vyvinuli všetko potrebné úsilie na predchádzanie predčasnému ukončeniu školskej dochádzky.⁵
- (3) Hlavnou iniciatívou „Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu“⁶ sa stanovuje rámec činnosti na zabezpečenie sociálnej a územnej súdržnosti so špecifickým zameraním na prelomenie kruhu znevýhodnenia a na zintenzívnenie preventívnej činnosti. Zaoberá sa hlavným cieľom stratégie Európa 2020 spočívajúcim v znížení počtu ľudí, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie, v ďalšom desaťročí aspoň o 20 miliónov.
- (4) Cieľom hlavnej iniciatívy „Mládež v pohybe“ v rámci stratégie Európa 2020 je „zlepšiť výsledky a zvýšiť medzinárodnú atraktivitu vyšších vzdelávacích inštitúcií v Európe a celkovú kvalitu všetkých úrovní vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ, ktoré by spájali vysokú kvalitu a princíp rovnosti, prostredníctvom zvýšenia mobility

---

³ Pojem „predčasné ukončenie školskej dochádzky“ zahŕňa všetky formy ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy pred skončením vyššieho sekundárneho vzdelávania alebo rovnocenného odborného vzdelávania a odbornej prípravy.

⁴ KOM(2010) 2020.

⁵ Ú. v. EÚ L 308, 24.11.2010, s. 50.

⁶ KOM(2010) 0758.

študentov a účastníkov vzdelávania, a prispieť k zlepšeniu situácie v oblasti zamestnávania mladých ľudí⁷.

- (5) V záveroch Rady z mája 2003, v rámci ktorých sa prijíma pracovný program „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“⁸, sa uvádza, že podiel osôb s predčasne ukončenou školskou dochádzkou by mal byť do roku 2010 menej ako 10 %, pričom sa v nich vymedzuje pojem osoba s predčasne ukončenou školskou dochádzkou ako osoba vo veku 18 až 24 rokov, ktorá má iba nižšie sekundárne vzdelanie alebo horšie a ktorá už nie je v procese vzdelávania ani odbornej prípravy. Táto referenčná hodnota sa nedosiahla. V súčasnosti jeden mladý človek zo siedmich končí vzdelávanie a odbornú prípravu pred skončením vyššieho sekundárneho vzdelávania.
- (6) Dôvody predčasného ukončenia školskej dochádzky sa v závislosti od jednotlivých krajín a aj v rámci regiónov veľmi líšia. Politiky na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky treba prispôbiť špecifickej situácii v rámci regiónu alebo krajiny; neexistuje jednotné riešenie v prospech všetkých členských štátov.
- (7) Napriek rozdielom medzi krajinami a regiónmi dochádza dokázateľne na základe faktov vo všetkých členských štátoch k tomuto javu častejšie u znevýhodnených a zraniteľných skupín. Medzi osobami s predčasne ukončeným vzdelávaním a odbornou prípravou sú nadmerne zastúpení aj mladí ľudia so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Predčasné ukončenie školskej dochádzky vyúsťuje do sociálneho znevýhodnenia a zachováva riziko sociálneho vylúčenia.
- (8) V záveroch Rady z 26. novembra 2009 o vzdelávaní detí z migračného prostredia⁹ sa uvádza, že veľký počet detí z migračného prostredia síce dosahuje vo vzdelávaní dobré výsledky, u študentov z migračného prostredia je však spravidla pravdepodobnejšie, že predčasne ukončia školskú dochádzku. U migrantov je priemerná miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v EÚ dvojnásobne vysoká v porovnaní s mierou v prípade študentov narodených v krajine. Z dostupných faktov dokázateľne vyplýva, že u rómskeho obyvateľstva dochádza k predčasnému ukončeniu školskej dochádzky ešte častejšie.
- (9) V záveroch Rady z 22. mája 2008 o vzdelávaní dospelých¹⁰ sa uznáva úloha vzdelávania dospelých pri riešení problému predčasného ukončenia školskej dochádzky prostredníctvom poskytovania tzv. druhej šance tým, ktorí dosiahli dospelosť bez kvalifikácie, pričom v popredí stoja najmä základné zručnosti, zručnosti v oblasti informačných technológií a výučba jazykov.
- (10) V uznesení Rady z 15. novembra 2007 o „nových zručnostiach pre nové pracovné miesta“¹¹ sa zdôrazňuje potreba zvyšovať celkovú úroveň zručností a uprednostňovať vzdelávanie a odbornú prípravu ľudí s rizikom hospodárskeho a sociálneho vylúčenia,

---

⁷ „Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“ – KOM(2010) 2020.

⁸ Závery Rady z 5. – 6. mája 2003 o referenčných úrovniach priemernej európskej výkonnosti v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy (referenčné hodnoty) (dokument 8981/03).

⁹ Ú. v. EÚ C 301, 11.12.2009, s. 5.

¹⁰ Ú. v. EÚ C 140, 6.6.2008, s. 10.

¹¹ Ú. v. EÚ C 290, 4.12.2007, s. 1.

najmä osôb, ktoré predčasne ukončujú školskú dochádzku. Zdôraznila sa v ňom potreba poskytovať uchádzačom o zamestnanie poradenstvo pri voľbe povolania a osobné plány odbornej prípravy a vypracovať metódy uznávania výsledkov vzdelávania dosiahnutých prostredníctvom formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania.

- (11) Rada vo svojich záveroch o sociálnom rozmere vzdelávania a odbornej prípravy¹² z mája 2010 súhlasila, že úspešné predchádzanie predčasnému ukončeniu školskej dochádzky si vyžaduje rozvíjanie vedomostí o skupinách, ktorým hrozí odchod zo školy, na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni a zavádzanie systémov na včasné zistenie jednotlivcov, ktorým takéto riziko hrozí, a dospela k záveru, že by sa mali vykonávať komplexné a medzisektorové stratégie poskytujúce celý rad celoškolských a systematických politík so zameraním na rôzne faktory vedúce k predčasnému ukončeniu školskej dochádzky.
- (12) Pri reformách v oblasti vzdelávania treba určitý čas, aby sa prejavil ich účinok. S cieľom dosiahnuť zníženie mier predčasného ukončenia školskej dochádzky v ďalšom desaťročí a splniť cieľ stratégie Európa 2020 je potrebné čo najskôr vykonávať komplexné a medzisektorové stratégie na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky.
- (13) Spoločným európskym rámcom komplexných prístupov na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky sa členským štátom môže pomôcť pri preskúmaní existujúcich politík, vypracúvaní ich národných programov reforiem v rámci stratégie Európa 2020 a pri inovácii a vypracúvaní nových stratégií s veľkým dosahom a dobrým pomerom nákladov a výnosov. Môže sa ním takisto poskytnúť základ na spoluprácu prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie a zameranie na využívanie finančných nástrojov EÚ,

TÝMTO ODPORÚČA, ABY ČLENSKÉ ŠTÁTY:

využili rámec stanovený v prílohe k tomuto odporúčaniu s cieľom:

1. zistiť hlavné faktory vedúce k predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a monitorovať charakteristiky tohto javu na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni ako predpoklad cielených a účinných politík opierajúcich sa o fakty;
2. do konca roka 2012 prijať komplexné stratégie na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky a zabezpečiť ich vykonávanie v súlade s vnútroštátnymi cieľmi stratégie Európa 2020; tieto stratégie by mali zahŕňať opatrenia týkajúce sa prevencie, intervencie a kompenzácie;
3. zabezpečiť, aby tieto stratégie zahŕňali primerané opatrenia určené skupinám so zvýšeným rizikom predčasného ukončenia školskej dochádzky v členskom štáte, ku ktorým patria deti zo sociálno-ekonomicky znevýhodneného prostredia, z prostredia migrantov alebo rómskeho prostredia alebo deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami;

---

¹² Ú. v. EÚ C 135, 26.5.2010, s. 2.

4. zabezpečiť, aby sa tieto stratégie zaoberali všeobecným vzdelávaním i odborným vzdelávaním a odbornou prípravou, ako aj výzvami, ktoré sú špecifické v každej z uvedených oblastí;

5. keďže pri predčasnom ukončení školskej dochádzky ide o komplexný jav, ktorý sa nedá vyriešiť iba samotným vzdelávaním a odbornou prípravou, začleniť opatrenia, ktorými sa podporuje zníženie mier predčasného ukončenia školskej dochádzky, do všetkých príslušných politík zameraných na deti a mladých ľudí a koordinovať činnosti medzi rôznymi politickými sektormi a zúčastnenými stranami, aby sa pomohlo osobám, ktorým hrozí predčasné ukončenie školskej dochádzky, vrátane tých, ktorí už zo školy odišli.

VYZÝVA KOMISIU, ABY:

1. prispela k snahám členských štátov monitorovaním vývoja v členských štátoch s cieľom určiť tendencie;

2. podporila vypracúvanie vnútroštátnych stratégií a výmenu skúseností a osvedčených postupov a podporovala účinné partnerské učenie medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o opatrenia na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky a zlepšenie výsledkov detí zo skupín, ktorým hrozí predčasné ukončenie školskej dochádzky, v škole;

3. začlenila opatrenia, ktorými sa podporuje zníženie mier predčasného ukončenia školskej dochádzky, do všetkých príslušných činností EÚ zameraných na deti a mladých dospelých;

4. podporovala rozvoj účinných politík proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky začatím komparatívnych štúdií a výskumu;

5. v spolupráci s členskými štátmi zabezpečila, aby program EÚ v oblasti celoživotného vzdelávania a európske štrukturálne fondy a rámcový program pre výskum a inováciu podporovali vykonávanie vnútroštátnych stratégií a prispievali k ich vykonávaniu.

6. pravidelne podávala správu o dosiahnutom pokroku, pokiaľ ide o cieľ stratégie Európa 2020 týkajúci sa predčasného ukončenia školskej dochádzky, prostredníctvom každoročného prieskumu rastu, a o vykonávaní vnútroštátnych stratégií v rámci podávania správy o strategickom rámci európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy (ET 2020), a to prvýkrát ako súčasť spoločnej správy o pokroku v roku 2015.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*

PRÍLOHA

Rámec komplexných politík na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky

Stratégie na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky by mali vychádzať z analýzy podmienok na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni vedúcich k tomuto javu, keďže priemerné miery často zahmlievajú veľké rozdiely medzi rôznymi regiónmi alebo krajinami. Osoby s predčasne ukončenou školskou dochádzkou tvoria rôznorodú skupinu a motivácia na predčasné ukončenie školskej dochádzky sa v závislosti od jednotlivca veľmi líši. Dôležitými faktormi sú rodinné prostredie a širšie sociálno-ekonomické podmienky, ku ktorým napríklad patrí prítlačivosť trhu práce. Ich vplyv je podmienený štruktúrou systému vzdelávania a odbornej prípravy, dostupnými príležitosťami na učenie a vzdelávacím prostredím. Koordinácia politík, ktoré sa zaoberajú pohodou detí a mladých ľudí, sociálnym zabezpečením, zamestnanosťou mládeže a budúcimi vyhliadkami v oblasti kariéry, zohráva pri znižovaní počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky dôležitú úlohu.

1. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH FAKTOROV A MONITOROVANIE

Príčiny procesov predčasného ukončenia školskej dochádzky sú zložité a rozmanité, často sú však spojené so sociálno-ekonomickým znevýhodnením, nízkym vzdelanostným prostredím, odcudzením od procesu vzdelávania a odbornej prípravy alebo zlými výsledkami dosiahnutými v týchto oblastiach, faktormi prítlačivosti trhu práce a (alebo) s kombináciou sociálnych, emocionálnych a vzdelávacích problémov, ktoré u jednotlivcov vedú k riziku predčasného odchodu zo školy.

Je potrebné zohľadniť druh vzdelávania, na ktorom sa študenti zúčastňujú. V niektorých členských štátoch sa študenti, ktorí sa stretli s ťažkosťami v procese všeobecného vzdelávania, často presúvajú do procesu odborného vzdelávania a prípravy (VET). Z tohto dôvodu sa odborné školy vyrovnávajú s osobitnou zodpovednosťou a výzvou, pokiaľ ide o zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky. Politiky opierajúce sa o fakty si vyžadujú, aby sa osobitná pozornosť venovala výkonnosti sektora vzdelávania a odbornej prípravy.

Rozvoj nákladovo efektívnych politík, ktoré sa opierajú o fakty, zameraných na boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky si vyžaduje zhromažďovanie a uchovávanie údajov o tomto jave. Mala by sa tým umožniť analýza na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni. Tieto údaje môžu obsahovať informácie o mierach predčasného ukončenia školskej dochádzky, o prechodoch medzi vzdelávacími úrovňami, ako aj o absentizme a záškoláctve.

- Zberom informácií by sa mala umožniť analýza hlavných dôvodov predčasného ukončenia školskej dochádzky v závislosti od rôznych skupín žiakov, škôl, druhov vzdelávacích inštitúcií a inštitúcií odbornej prípravy, obcí alebo regiónov.
- Spojenie údajov o predčasnom ukončení školskej dochádzky a sociálno-ekonomických údajov môže pomôcť pri nasmerovaní opatrení a politík. Pri nasmerovaní opatrení a politík môže pomôcť aj zhromažďovanie a analyzovanie informácií o motivácii osôb s predčasne ukončenou školskou dochádzkou a o ich vyhliadkach na zamestnanie i v oblasti kariéry.

- Hodnotenie účinnosti a efektívnosti existujúcich politických opatrení zameraných na zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky je dôležitým základom zlepšovania stratégií a programov na zvýšenie vyhládok žiakov na úspech v škole.

2. RÁMEC POLITIKY

Komplexné stratégie sa opierajú o zmes politík, koordináciu v rôznych politických sektoroch a začlenenie opatrení podporujúcich zníženie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky do všetkých príslušných politík zameraných na deti a mladých ľudí. Ide najmä o sociálnu politiku a podporné služby, politiky v oblasti zamestnanosti, mládeže, rodiny a integrácie. Rovnako dôležitá je horizontálna koordinácia medzi rôznymi aktérmi a vertikálna koordinácia prostredníctvom rôznych úrovní verejnej správy. Stratégie proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky by mali obsahovať prvky prevencie, intervencie a kompenzácie. Členské štáty by mali vybrať podrobné zložky svojich stratégií podľa svojich vlastných osobitostí a súvislostí.

2.1 Politiky prevencie sú zamerané na zníženie rizika predčasného ukončenia školskej dochádzky skôr, ako dôjde k problémom. Takýmito opatreniami sa prispieva k optimalizácii poskytovania vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom podporiť lepšie výsledky v učení a odstrániť prekážky, ktoré bránia úspechu vo vzdelávaní.

Cieľom týchto politík je včas vybudovať pevné základy na rozvíjanie vzdelávacieho potenciálu detí a na ich dobré začlenenie do škôl.

- (1) Poskytovanie vysokokvalitného vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve prospieva všetkým deťom a je dôležité najmä u detí zo znevýhodneného prostredia vrátane migrantov a Rómov. Posilňuje fyzickú pohodu, spoločenský a emocionálny rozvoj, jazykové a základné poznávacie zručnosti. Vzdelávanie by sa malo poskytovať vo vysokej kvalite, malo by byť finančne dostupné, primerane vybavené personálom a k dispozícii všetkým rodinám zo znevýhodneného prostredia.

Tieto politiky sa zaoberajú organizovaním systémov vzdelávania a odbornej prípravy, zdrojmi, ktoré majú školy k dispozícii, dostupnosťou, prístupnosťou a pružnosťou jednotlivých učebných sústav. Zaoberajú sa aj rodovými rozdielmi, podporou detí zo znevýhodnených prostredí alebo s iným materinským jazykom.

- (1) Zvýšenie ponuky v oblasti vzdelávania predĺžením trvania povinného vzdelávania alebo poskytnutím záruk v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy po prekročení veku povinného vzdelávania môže ovplyvniť správanie mladých ľudí a ich rodín a viesť k lepším mieram získaných vyšších sekundárnych kvalifikácií.
- (2) Vykonávaním aktívnych politík na zrušenie segregácie a poskytovaním ďalšej podpory školám v znevýhodnených oblastiach alebo s vyšším počtom žiakov zo sociálno-ekonomicky znevýhodnených prostredí sa prispeje k zlepšeniu ich sociálneho zloženia a ponuky vzdelávania, čím sa zlepšia výsledky žiakov zo sociálno-ekonomicky znevýhodnených prostredí dosiahnuté v procese vzdelávania a zníži ich riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky.
- (3) Podporou detí s iným materinským jazykom, aby lepšie ovládali svoj vyučovací jazyk, a podporou učiteľov pri výučbe detí s rôznymi úrovňami jazykových schopností

sa zlepšujú výsledkov detí z migračného prostredia dosiahnuté v škole a znižuje ich riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky.

- (4) Zvýšením pružnosti a priepustnosti sústav vzdelávania (napríklad modularizácia kurzov alebo striedanie školy a práce) sa podporujú najmä žiaci s nižšou akademickou výkonnosťou a môžu sa motivovať, aby pokračovali vo vzdelávaní a odbornej príprave, ktoré sú lepšie prispôbené ich potrebám a schopnostiam. Poskytuje sa tým aj možnosť zaoberať sa špecifickými rodovo podmienenými príčinami predčasného ukončenia školskej dochádzky, ku ktorým patrí predčasný odchod na trh práce alebo tehotenstvo mladistvých.
- (5) Posilnením sústav odborného vzdelávania a zvýšením ich prítlačivosti a pružnosti sa ohrozeným žiakom poskytujú vierohodné alternatívy predčasného ukončenia školskej dochádzky. Poskytovaním odborného vzdelávania a prípravy, ktoré sú dobre začlenené do celkových systémov vzdelávania a odbornej prípravy, sa ponúkajú alternatívne cesty smerujúce k vyššiemu sekundárnemu a terciárnemu vzdelávaniu.

2.2 Intervenčné politiky sa zameriavajú na predchádzanie predčasnému ukončeniu školskej dochádzky zlepšovaním kvality vzdelávania a odbornej prípravy na úrovni vzdelávacích inštitúcií, reagovaním na včasné varovné signály a poskytovaním cielej podpory žiakom alebo skupinám žiakov, ktorým hrozí odchod zo školy. Týkajú sa všetkých úrovní vzdelávania, od vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve až po vyššie sekundárne vzdelávanie.

Na úrovni školy alebo inštitúcie odbornej prípravy sú stratégie proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky zakotvené v celkovej politike rozvoja školy. Ich cieľom je vytvoriť priaznivé prostredie na učenie, zlepšovať kvalitu a inováciu v pedagogickej oblasti, posilňovať kompetencie učiteľov pri riešení sociálnej a kultúrnej rozmanitosti a rozvíjať prístupy zamerané proti násiliu a zastrahovaniu.

- (1) Premena škôl na učiace sa komunity na základe rovnakej vízie v oblasti rozvoja škôl, ktorú majú všetky zainteresované strany spoločnú, využívanie skúseností a vedomostí všetkých a zabezpečenie slobodomyselného, inšpirujúceho a príjemného miesta na učenie s cieľom podporiť mladých ľudí, aby pokračovali vo vzdelávaní a odbornej príprave a stali sa úspešnými študujúcimi.
- (2) Vytvorenie systémov včasného varovania v prospech ohrozených žiakov môže pomôcť pri prijímaní účinných opatrení skôr, ako dôjde k problémom, ako sa žiaci začnú odcudzovať od školy, vyhýbať sa jej alebo ako odídu zo školy.
- (3) Zvýšením zapojenia rodičov, posilnením ich spolupráce so školou a vytvorením partnerstiev medzi školami a rodičmi sa povzbudzuje rodinná podpora v prospech úspešného vzdelávania a odbornej prípravy. Môže sa to uľahčiť zapojením sprostredkovateľov z miestnej komunity, ktorí dokážu podporiť komunikáciu a znížiť nedôveru.
- (4) Sieťovým prepojením s mimoškolskými aktérmi, akými sú napríklad miestne komunitné služby, organizácie spoločenstiev migrantov alebo menšín, športové a kultúrne združenia, zamestnávateľia a organizácie občianskej spoločnosti, sa umožňujú holistické riešenia na pomoc ohrozeným žiakom a uľahčuje prístup k vonkajšej podpore, ktorú poskytujú napríklad psychológovia, sociálni a mládežnícki pracovníci, kultúrne a komunitné služby.

- (5) Podpora a posilnenie postavenia učiteľov pri ich práci s ohrozenými žiakmi je nevyhnutnou podmienkou úspešných opatrení na úrovni školy. Cielená odborná príprava učiteľov im pomáha zvládať rozmanitosť v triede, podporovať žiakov zo sociálne znevýhodnených prostredí a riešiť ťažké situácie pri vyučovaní.
- (6) Mimoškolské činnosti po škole a mimo školy a umelecké, kultúrne a športové činnosti môžu zvýšiť sebavedomie ohrozených žiakov a zvýšiť ich odolnosť proti ťažkostiam, s ktorými sa stretávajú pri učení.

Intervenčné politiky **na úrovni jednotlivca** sú zamerané na poskytovanie súboru podporných mechanizmov jednotlivých študentom s rizikom odchodu zo školy, ktoré možno prispôbiť ich potrebám. Zameriavajú sa na osobný rozvoj s cieľom vybudovať odolnosť ohrozených študentov, aj na nápravu konkrétnych ťažkostí, ktoré môžu byť sociálneho, poznávacieho alebo emocionálneho charakteru.

- (1) Mentorským vedením sa jednotlivým žiakom pomáha pri prekonávaní špecifických akademických, sociálnych alebo osobných ťažkostí. Cielená pomoc sa žiakom poskytuje buď v rámci individuálneho prístupu (mentorské vedenie), alebo malých skupín (tútorské vedenie) a často prostredníctvom vzdelávacích pracovníkov alebo príslušníkov komunity.
- (2) Posilnenie učebných prístupov prispôbených osobitným potrebám a poskytovanie učebnej podpory ohrozeným žiakom im pomáha pri adaptácii na požiadavky formálneho vzdelávania a prekonávaní prekážok vytvorených vzdelávacím systémom a systémom odbornej prípravy.
- (3) Posilnením usmernenia a poradenstva sa študenti podporujú pri výbere povolania, prechodoch v rámci procesu vzdelávania alebo zo vzdelávania do zamestnania. Obmedzuje sa nesprávne rozhodovanie na základe falošných očakávaní alebo nedostatočných informácií. Pomáha sa tým mladým ľuďom pri rozhodovaní v súlade s ich ambíciami, osobnými záujmami a talentom.
- (4) Opatreniami finančnej podpory, ku ktorým napríklad patria príspevky na štúdium, sa reaguje na predčasné ukončenie školskej dochádzky z finančných dôvodov. Takáto podpora je možno podmienená pravidelnou dochádzkou alebo spojená so sociálnymi dávkami vyplácanými rodinám.

2.3 Kompenzácia sa zameriava na pomoc tým, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku, pričom im ponúka možnosť znovu sa zaradiť do procesu vzdelávania a odbornej prípravy a získať kvalifikácie, ktoré zameškali.

- (1) Úspešnými programami tzv. druhej šance sa vytvárajú vzdelávacie prostredia, ktorými sa reaguje na osobitné potreby osôb s predčasne ukončenou školskou dochádzkou, uznáva ich predchádzajúce štúdium a podporuje ich pohoda. Od škôl sa líšia svojimi organizačnými aj pedagogickými prístupmi a často sa vyznačujú malými učebnými skupinami, inovačnou výučbou prispôbenou osobitným potrebám a pružnými učebnými sústavami. Je potrebné, aby boli ľahko dostupné a bezplatné.
- (2) Je dôležité, aby sa poskytli rôzne možnosti návratu do procesu bežného vzdelávania a odbornej prípravy. Prechodné triedy môžu pomôcť pri prekonávaní priepasti medzi predchádzajúcim zlyhaním v škole a opätovným zaradením do procesu bežného vzdelávania.

- (3) Uznáním a validovaním predchádzajúceho štúdia vrátane kompetencií dosiahnutých v procese neformálneho a informálneho vzdelávania sa zvyšuje dôvera a sebadôvera žiakov a uľahčuje ich návrat do školy. Môžu sa tým motivovať, aby pokračovali vo vzdelávaní a v odbornej príprave, pomáha sa im pri identifikácii ich talentov a pri lepšom výbere povolania.
- (4) V rámci cielenej individuálnej podpory sa zlučuje sociálna, finančná, vzdelanostná a psychologická podpora určená mladým ľuďom, ktorí čelia ťažkostiam. Je osobitne dôležitá u mladých ľudí nachádzajúcich sa vo vážnej sociálnej alebo emocionálnej tiesni, ktorá im bráni pokračovať vo vzdelávaní alebo v odbornej príprave.